

บทที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล

พื้นที่ชายฝั่งหรือชายฝั่งทะเล (Coastal Area) เป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างส่วนที่เป็นแผ่นดินและทะเล โดยมีลักษณะภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัด ประกอบด้วยทรัพยากรชายฝั่งทะเลที่มีชีวิต ได้แก่ ป่าชายเลน ป่าชายหาด ปะการังและหญ้าทะเล เป็นต้น และทรัพยากรชายฝั่งทะเลที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรที่ดิน เป็นต้น พื้นที่ชายฝั่งทะเลมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ ทั้งพืช และสัตว์ โดยเฉพาะมนุษย์ได้ใช้ประโยชน์โดยการพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติในระบบนิเวศชายฝั่ง ทั้งในรูปของการเป็นแหล่งอาหาร ที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน การประกอบอาชีพ การนันทนาการ เป็นต้น (สุวรรณ ธรรมอภิพล, 2555, น. 7) ความสำคัญของพื้นที่ชายฝั่งทะเล พื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นแหล่งกำเนิดทรัพยากรชีวภาพ ชายฝั่งทะเลมีความสำคัญในการเป็นแหล่งกำเนิดทรัพยากรชีวภาพชายฝั่ง อาทิ ป่าชายหาด ป่าชายเลน หญ้าทะเล แนวปะการังและสัตว์น้ำ เนื่องจากบริเวณชายฝั่งเป็นแหล่งสะสมตะกอนดินเลนซึ่งเป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำ โดยเฉพาะบริเวณป่าชายเลนริมชายฝั่งซึ่งนอกจากเป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำแล้วยังเป็นแหล่งวางไข่และที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำอีกด้วย บริเวณชายฝั่งจึงเป็นแหล่งกำเนิดสัตว์น้ำตามธรรมชาติหลากหลายชนิด อาทิ ปลา กุ้ง ปู นอกจากนี้บริเวณชายฝั่งยังเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง โดยเฉพาะ กุ้งทะเล ปลา หอย และปู ฯลฯ ซึ่งสามารถสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพประมงและการส่งออกในรูปของสดและการแปรรูป เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2560)

จะเห็นได้ว่าทรัพยากรทางพื้นที่ชายฝั่งของประเทศไทยนั้นมีความสำคัญต่อชุมชนชายฝั่งและยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ โดยทรัพยากรชายฝั่งเป็นฐานอาหาร และเป็นฐานอาชีพ ที่สำคัญของคนในพื้นที่ชายฝั่งมาเป็นเวลาช้านาน ด้วยคุณประโยชน์ ที่ส่งต่อถึงวิถีชีวิตและความมั่นคงด้านอาหารของผู้คนหลากหลายกลุ่ม ทำให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ผ่านมาเป็นไปอย่างไม่ระมัดระวัง และท้ายสุดเกิดการเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัดในปัจจุบัน แม้หลายฝ่ายจะพยายามเรียกชีวิตคืนให้กับทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ไม่ว่าจะเป็น หาดทราย หาดหิน ป่าชายเลน หญ้าทะเล ปะการัง และสัตว์น้ำต่างๆ ก็ไม่สามารถทำให้อัตนสมบูรณ์กลับคืนมาได้ภายในระยะเวลาชั่วข้ามคืน เพราะที่ผ่านมาการบริหารจัดการทรัพยากรทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยนั้น ตั้งอยู่บนฐานคิดเชิงมูลค่า เศรษฐกิจ โดยใช้หลักการทางด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อเพิ่มปริมาณหรือมูลค่าของผลผลิต และใช้หลักนิติศาสตร์เพื่อเป็นเครื่องมือบริหารจัดการให้เกิดมูลค่าหรือผลประโยชน์ที่สูงสุด แต่ขาดการเชื่อมโยงถึงเรื่องคุณค่าด้านสังคมที่ให้ความสำคัญกับระบบการให้คุณค่ากับทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และสิทธิของทุกฝ่ายที่จะเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน (เกศินี เกว่นเจริญ, 2555, น. 9-10)

จังหวัดสตูลตั้งอยู่ตอนล่างสุดชายฝั่งตะวันตกของภาคใต้ ฝั่งทะเลอันดามัน มีชายฝั่งทะเลยาว 144.88 กิโลเมตร ติดต่อกัน 4 อำเภอ 20 ตำบล 115 หมู่บ้าน มีประชากรอาศัยอยู่จำนวน 28,840 คน แบ่งเป็น 4,867 ครัวเรือน สภาพภูมิประเทศตั้งอยู่ในเขตร้อนและมีกระแสน้ำที่ชายฝั่งอันเหมาะสมทำให้เกิดความหลากหลายของระบบนิเวศที่สำคัญ เช่น ป่าชายเลนเนื้อที่ประมาณ 223,638.95 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.37 ของพื้นที่จังหวัด โดยแหล่งหญ้าทะเลมีเนื้อที่ประมาณ 1,720

ไร่ ซึ่งค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังพบฝูงพะยูนที่จัดเป็นสัตว์ทะเลใกล้สูญพันธุ์แหล่งหอยหรือ
 ดอนหอยที่กระจายทั่วพื้นที่ตลอดแนวชายฝั่งรัศมี 3 กิโลเมตร มีหอยที่รู้จักและขึ้นชื่ออย่างเช่น หอย
 ตะเภาและหอยกะพง เป็นต้น แนวปะการังที่อุดมสมบูรณ์ และมีเกาะน้อยใหญ่ราว 88 เกาะ สามารถ
 ทำรายได้มหาศาลจากการท่องเที่ยว และเป็นฐานทรัพยากรที่มีอิทธิพลสำคัญต่อความเป็นอยู่ของ
 ชาวบ้านที่อาศัยตลอดแนวชายฝั่งและส่วนที่อาศัยในพื้นที่เกาะ ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง
 พื้นบ้านหรือประมงชายฝั่ง (วิโชคศักดิ์ ธรรงค์ไพรี และคณะ, 2557, น. 162) ตำบลปากน้ำมีพื้นที่
 ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายประกอบเข้ากัน ทั้งนี้เขตพื้นที่บนฝั่ง และทรัพยากรทางทะเลและ
 ชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง บริเวณที่ประชาชนตำบลปากน้ำใช้
 ประโยชน์ร่วมกันในด้านต่างๆ มีพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะตะรุเตาเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติและ
 ระบบนิเวศด้านนอก มีอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา เป็นระบบนิเวศด้านในตลอดจนถึงชายฝั่ง
 มีแหล่งธรณีวิทยาที่สำคัญของประเทศ และเป็นแหล่งการประมง การท่องเที่ยว และการนันทนาการ
 อันเป็นรากฐานอาชีพของชาวตำบลปากน้ำ ที่สำคัญที่สุด ตำบลปากน้ำมีทรัพยากรธรรมชาติที่
 สำคัญ โดยเฉพาะ มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ได้แก่ หอยโลกันต์ กุ้ง หอยตาแดง ปู ปลา
 มีทรัพยากรชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ มีป่าชายเลน มีลำคลองตามธรรมชาติ และมีนกเงือก ซึ่งเป็น
 สัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เป็นที่น่ายินดีที่ท้องถิ่น โดยเฉพาะ
 ชาวบ้านตำบลปากน้ำ ได้ตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมีการบริหารจัดการท้องถิ่น
 ด้วยตนเอง จึงอาจเป็น “โอกาส” หนึ่งของการดูแลบริหารจัดการทรัพยากรนี้ ให้ยั่งยืนต่อไป และใน
 พื้นที่ตำบลปากน้ำมีนักวิจัยค้นพบว่ามีปูทหารยักษ์ ซึ่งปูชนิดนี้หายากและมีความสำคัญอย่างมากใน
 ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งยังมีศักยภาพในการก่อให้เกิดประโยชน์ด้าน
 ต่าง ๆ ต่อประชาชนในท้องถิ่น เช่น การท่องเที่ยว การเสริมสร้างเอกลักษณ์ ความหลากหลายทาง
 ชีวภาพ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ปูชนิดนี้สามารถพบได้ง่ายในพื้นที่เฉพาะปากบาราเท่านั้น
 (วิโชคศักดิ์ ธรรงค์ไพรีและคณะ, 2557, น. 85)

อ่าวปากบาราตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีลักษณะเป็นอ่าวเปิด
 กั้นอ่าว มีคลองปากบารา และแนวป่าชายเลน พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะฝั่งคลองด้านบน
 คลองด้านล่างเป็นชายหาดยาวมาทางทิศใต้ มีเกาะขนาดใหญ่คือ เกาะเขาใหญ่ และเกาะลิเต๊ะ
 ทางตะวันตกอยู่ใกล้ฝั่งประมาณ 0.5 กิโลเมตร ห่างจากบ้านปากบารา 2.5 กิโลเมตร เกาะทั้งสองมีแนว
 ปะการังน้ำตื้นกระจายรับรอบ ๆ ส่วนทางทิศใต้ของอ่าวยังมีเกาะลิเต๊ะใหญ่และเกาะลิเต๊ะน้อยอยู่ใกล้เคียงกัน
 เกาะดังกล่าว อยู่ห่างฝั่งประมาณ 3.5 กิโลเมตร ห่างจากบ้านปากบารา 8.4 กิโลเมตร พบแนวปะการังน้ำตื้น
 ทางทิศเหนือ ของเกาะลิเต๊ะใหญ่ และทางทิศใต้ของเกาะลิเต๊ะน้อย ทั้งยังพบแหล่งหญ้าทะเลที่อุดมสมบูรณ์
 ระหว่างเกาะทั้งสอง ด้วยสภาพท้องทะเลมีความลึกประมาณ 6.5 - 8.5 เมตร มีระดับของพื้นที่ท้องน้ำลาด
 เอียง จากทิศเหนือไปสู่ทิศใต้ มีเกาะแก่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่ โดยทะเลบริเวณห่างจาก
 ปากคลองปากบาราประมาณ 1 กิโลเมตร มีสภาพภูมิประเทศเป็นทะเลที่ค่อนข้างตื้น ระดับความลึก
 ประมาณ 0.5 - 2.5 เมตร เมื่อน้ำทะเลลงต่ำสุด พื้นที่บางส่วนจะโผล่พื้นน้ำ มองเห็นทรายปนเลน
 (วิโชคศักดิ์ ธรรงค์ไพรี, 2557, น. 23) อ่าวปากบาราเป็นแหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ
 มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่หลากหลาย นับเป็นแหล่งการทำประมงที่สำคัญของชาวประมงพื้นบ้านที่อาศัย
 อยู่บริเวณนี้ อ่าวปากบารา ถือเป็นแหล่งรวมของท้องทะเล มีพื้นที่บริเวณติดชายฝั่ง อ่าวปากบารา
 และคลองหลายสาย มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีความหลากหลายให้คนในพื้นที่ได้ทำมาหากิน และมีการ

ทำประมงที่หลากหลายตามฤดูกาล ด้วยเหตุนี้ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลปากน้ำจึงมีอาชีพเกี่ยวกับการประมงเป็นอาชีพหลัก ที่มีความสำคัญต่อปากท้องของพี่น้องในชุมชน ซึ่งนอกจากจะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนแล้ว ผลผลิตจำนวนมากยังถูกขายสู่ตลาดผู้บริโภคในท้องถิ่น เป็นระบบเศรษฐกิจที่หล่อเลี้ยงประชาชนที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก (วิโชคศักดิ์ ธรรมรงค์ไพรี และคณะ, 2559, น. 21)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาสภาพปัญหาด้านทรัพยากร ในชุมชนตำบลปากน้ำประสบกับปัญหาการลดลงของปริมาณทรัพยากรสัตว์น้ำ สัตว์น้ำเกือบทุกชนิดมีปริมาณน้อยลง ไม่ถึงกับสูญพันธุ์ แต่มีปริมาณน้อยลงมากเมื่อเปรียบเทียบกับ 3-4 ปีที่แล้ว ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณเรือประมงพาณิชย์ ซึ่งเข้าไปแย่งที่ทำมาหากินและทรัพยากรประมงพื้นบ้าน จึงส่งผลให้ปริมาณทรัพยากรสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งลดลง ชาวประมงพื้นบ้านต้องออกไปจับสัตว์น้ำไกลจากหมู่บ้านมากขึ้น บางครั้งต้องไปข้างคั่นที่เกาะตะรุเตา ซึ่งห่างจากหมู่บ้านประมาณ 15-20 กิโลเมตร ทรัพยากรสัตว์น้ำในช่วงที่ผ่านมามีปริมาณลดน้อยลง ไม่ใช่เพราะการเพิ่มขึ้นของประชากรประมงเท่านั้น แต่สาเหตุสำคัญคือ การประมงที่มีเครื่องมือในการจับสัตว์น้ำได้ครวละมากๆ และกวาดจับสัตว์น้ำขนาดเล็กเกินไป ชุมชนประมงพื้นบ้านจึงได้ส่งเสริมการอนุรักษ์ โดยได้มีการกำหนดแนวเขตอนุรักษ์สัตว์น้ำ ใฝ่ระวังป้องกันการทำประมงผิดกฎหมายในเขต (วิโชคศักดิ์ ธรรมรงค์ไพรี และคณะ, 2559, น. 21)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากต่อชาวบ้านในชุมชนตำบลปากน้ำ เนื่องจากพื้นที่ชายฝั่งบริเวณนี้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำชายฝั่ง ซึ่งสัตว์น้ำในอ่าวปากบาราเป็นฐานอาหารและอาชีพที่สำคัญของคนในพื้นที่ โดยคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นหลัก อาศัยการทำประมงหาเลี้ยงครอบครัว จับสัตว์น้ำชายฝั่ง กุ้ง ปู ปลา และหอย เป็นต้น และจากแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะเห็นได้ว่าทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ถือเป็นฐานทุนเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย รวมถึงมีความสำคัญอย่างมากต่อชุมชนชายฝั่งทะเล จึงต้องมีวิธีการในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการอนุรักษ์ และฟื้นฟูให้มีความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน โดยต้องอาศัยการส่งเสริม การบูรณาการ ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลที่สมดุลและยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอละงู จังหวัดสตูล เนื่องจากอ่าวปากบารามีชายฝั่งทะเลที่มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่หลากหลาย และทรัพยากรเหล่านั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประชาชนในตำบลปากน้ำ เพราะทะเลเปรียบเสมือนที่ทำมาหากินของชาวบ้าน มีสัตว์น้ำให้จับ เป็นแหล่งประกอบอาชีพ สำหรับเลี้ยงครอบครัวได้อย่างมั่นคง ประชาชนในพื้นที่อ่าวปากบาราจึงยึดการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว แต่ในขณะที่เดียวกันชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ก็ได้ประสบกับปัญหาการลดลงของจำนวนสัตว์น้ำเมื่อมาเปรียบเทียบกับในอดีต อย่างไรก็ตามข้างต้น ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ในชุมชน ยังต้องใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชายฝั่งเป็นหลัก จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงวิธีการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในชุมชนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเลและสัตว์น้ำให้มีความอุดม

สมบูรณ์ ให้ชาวบ้านได้ประกอบอาชีพและมีอาชีพไว้เลี้ยงดูครอบครัวต่อไปได้อย่างมั่นคง เท่ากับเป็นการรักษาความสมดุลของท้องทะเลไว้ได้ยั่งยืนอีกด้วย

คำถามการวิจัย

1. การจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล เป็นอย่างไร
2. แนวทางการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล ควรเป็นรูปแบบใด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อเสนอแนะและวิธีการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชน บริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล เพื่อเสนอเป็นแนวทางการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชน บริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อประกอบการวางแผน นโยบาย ในการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในชุมชนให้เข้ากับวิถีชีวิตชุมชน ได้อย่างเหมาะสม
2. ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชน ในชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล และเพื่อเสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล โดยมีรายละเอียดของการศึกษาดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐในชุมชนจำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน ตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชน จำนวน 10 คน และชาวบ้านในชุมชนจำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 34 คน

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวนทั้งสิ้น 7 คน โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และพบว่า เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ ในชุมชนตำบลปากน้ำ ที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในชุมชนได้เป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่เป็นที่ยอมรับต่อคนในชุมชน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล โดยรายละเอียดของขอบเขตด้านเนื้อหาสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ศึกษาการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล ในการศึกษาสภาพการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในชุมชน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1) แนวคิดการจัดการทรัพยากร 2) แนวคิดชุมชนกับการจัดการทรัพยากร และ 3) แนวคิดการบริหารจัดการ โดยนำทฤษฎีระบบมาใช้ในการวิเคราะห์การจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยชุมชนบริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการ และองค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต/ผลลัพธ์

2. เสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชน บริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากนั้นนำมาทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำมาวิเคราะห์ทำความเข้าใจเพื่อหาแนวทางและเสนอแนวการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชน บริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล ต่อไป

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ บริเวณอ่าวปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล ซึ่งประกอบไปด้วยดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านบ่อเจ็ดลูก หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบูโหล่น หมู่ที่ 4 บ้านตะโละใส หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย หมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยชุมชน บริเวณชายฝั่งปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 - เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการ หมายถึง การทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายของชุมชนที่กำหนดไว้โดยใช้กระบวนการวางแผน การดำเนินงาน การควบคุม และข้อตกลง กติกาของชุมชน

ทรัพยากรสัตว์น้ำ หมายถึง สัตว์น้ำที่เป็นประโยชน์ต่อการประมงพื้นบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายฝั่งอ่าวปากบารา หมายถึง กุ้ง หอย ปู ปลาเก๋า ปลากระพง ปลาทรายขาว ปลาทู ปลาจวด และปลาชนิดอื่น ๆ ทางการประมงพื้นบ้านเป็นต้น ทั้งนี้ทรัพยากรเหล่านี้ต้องเป็นทรัพยากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณ อ่าวปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล

การจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ หมายถึง กระบวนการ วิธีการ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งควบคุม ป้องกัน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้เป็นไปตามเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ ที่วางไว้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับฐานทรัพยากร และความต้องการในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งพิจารณาจาก 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการบริหารจัดการ และ 3) ผลผลิต/ผลลัพธ์

ชายฝั่งปากบารา หมายถึง อ่าวปากบาราตอนในเป็นบริเวณทะเลนับจากเกาะตะรุเตาเข้ามา ชิดชายฝั่ง ประมาณ 4 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การปกครองของตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

Prince of Songkla University
Pattani Campus